

INNSATSOMRÅDE TRIVSEL OG TILHØRIGHET

Kilde	Stikkord	Kunnskap	Relevant for Hallingdal? Spørsmål vi ønsker/trenger svar på
MMS Ungdoms tilhørighet, trivsel og framtidsplaner i Distrikts-Norge, NOVA 2/2021	Unges framtidsplaner Utdanningsmuligheter Arbeidsmarkedsmuligheter Tilhørighet Psykiske helseplager	Gutter i distriktene, med og uten utdanningsplaner, har likere framtidsoptimisme enn guttene som bor i de sentrale områdene. Distriktsungdoms oppvekst er preget av stor grad av tilhørighet, dype slektskap og en bredere og mer inkluderende form for deltagelse på fritidsarenaen enn i andre strøk Jentene opplever mer mobbing, mistrivsel med lokalmiljøet og oftere dårlig helse og dårlig selvbilde i distriktene. Disse ønsker å flytte fra kommunen når de blir eldre. Psykiske helseplager er mindre utbredt i distriktene, blant annet fordi skolestresset har mindre sammenheng med psykiske helseplager enn i resten av landet Det kan være vanskelig å skille seg ut på et lite sted, vanskelig å komme som innflytter og vanskelig å få hjelp med psykososiale problemer. Flere ungdommer er med i fritidsaktiviteter og de sosioøkonomiske forskjellene i deltagelse er noe mindre i distriktene. Sosioøkonomisk bakgrunn har stor sammenheng med ungdommenes tanker om høyere utdanning og fremtid.	Jenter spesielt, trenger å vite om yrkesmuligheter tidlig. De ønsker å ta høyere utdanning og tror ikke det er relevante jobber i distriktene. Dersom "arbeiderklassejenter" flytter er det tradisjonelt ikke noen til å ta omsorgsykker som å passe på de eldre. Hva kan få arbeiderklassejentene til å bli i distriktene? Hvorfor opplever jenter dårligere selvbilde, er mindre fornøyd med egen helse, lavere trivsel og mer mobbing enn guttene? - Viktig å støtte opp om jenter spesielt

MMS Unges motivasjon for å bo i distriktene, Distriktssenteret, 2021	Motivasjon Naturen Bustad Oppvekstmiljø Lokalsamfunnet	Blant ungdom i alderen 14-29 år fra distriktene sier omtrent 65% at de ønsker å bosette seg i en distriktskommune når de er 30 år. Kjennetegn er; • Bor i en distriktskommune i dag • Er oppvokst utenfor gangavstand til sentrum • Er eldre (nærmere 30 år enn 15 år) • Har norskfødte foreldre • Er streite • Opplever større mulighet til å kunne bosette seg i en distriktskommune • Opplever sterkere sosiale normer om å bosette seg i en distriktskommune • Har en positiv holdning til å bo i distriktene. Denne holdningen er først og fremst drevet av rasjonelle vurderinger, og ikke følelsesmessige vurderinger Verdier som påvirker holdningene er: • Ha lett tilgang til naturen • Være godt kjent med lokalsamfunnet • Bo i enebolig • Leve med lite press om å lykkes på alle kanter • Kunne gi (framtidige) barn et godt oppvekstmiljø En person som har negativ holdning til å bo i distriktene kjennetegnes av å i høyere grad verdsette: • Et godt kollektivtilbud • Et levende sentrum • Å unngå pendling • Å ha mange jobbmuligheter • Å ha et godt sosialt liv	Viktig å bevare de kvaliteter som gjør at ungdom er positive til å bo i distriktene. Viktig å gjøre jobbmulighetene mer kjent i mye større grad i distriktene! Flere arbeidsplasser og mer variert arbeidsmarked. Spille på mulighetene for fritid, sosialt liv. Viktig for kommunene å se på hvilke kvaliteter de har, som de kan videreutvikle innenfor ungdoms ønsker og behov, og kommunisere hva de jobber med. Variert arbeidsmarked er viktig. Kan også være samarbeid med lokalt næringsliv og arbeidsgivere om å gjøre lokale jobbmåket bedre kjent hos unge. Gode oppvekstmiljø en viktig del av samfunnsutviklingsarbeidet. Kjærlighet eller avsmak for hjemsted skapes tidlig. Åpne og inkluderende lokalsamfunn, uavhengig av legning / innvandrerbakgrunn. Arbeid for å inkludere og beholde innvandrere krever ekstra innsats og bør prioriteres. Innbyggerundersøkelse for å skreddersy tiltak. Medvirkning for ungdom i utviklingsprosesser.
--	---	---	--

		Disse funnene peker på kvaliteter som er viktig å bevare i distriktene, og kvaliteter som er viktig å utvikle for å opprettholde bosetting i distriktene. Arbeid er viktig for unges motivasjon for fremtidig bosted. Lave forventninger til jobbmarkedet i distriktskommuner. Jo mindre sannsynlig ungdom tror at de vil få drømmejobben eller brukt det de er gode til, jo mindre motivert er de til å flytte til distriktene. Myke verdier som å være seg selv og være sosial, ha nettverk er mer sannsynlig å få i distriktene enn harde verdier som jobbmarked. Ungdom som selv er fra distrikter eller vokst opp utenfor sentrum er mer positiv til å bosette seg i distriktene i fremtiden. Todeling for valg av bosted blant ungdom. De som velger sted først, deretter utdanning/jobb og de som velger utdanning/jobb og er mer åpen for hvor de skal bosette seg. Funn annen landbakgrunn: - ungdom med innvandringsbakgrunn og ungdom i mer sentrale kommuner vurderer det som litt mindre sannsynlig at de blir godt kjent med lokalsamfunnet - ungdom uten innvandringsbakgrunn (og distriktsungdom) vurderer sannsynligheten for å få et trygt nettverk, et godt sosialt liv, ha mange jobbmuligheter, få et godt	
--	--	--	--

		kollektivtilbud, få gode offentlige tjenester, å bo i enebolig, å få være seg selv fullt og helt, samt gi egne barn et godt oppvekstmiljø som høyere enn ungdom med innvandringsbakgrunn - desto mer usentralt de bor, desto mer sannsynlig vurderer de at de får brukt det de er gode til dersom de bosetter seg i en distriktskommune i framtida	
En analyse av elevers tanker om identitet og stedstilhørighet, Jan Halvard Holmøy, 2023	Undervisningsopplegg i samfunnsfaget 10. trinn i ungdomsskolen Hjemstedet	Mer kunnskap om hjemstedet, om historien til hjemstedet og mer kunnskap om familie og slektshistorie i lokalsamfunnet gir elevene en sterkere tilhørighet til hjemstedet.	Mer kunnskap om hjemstedet, mer kunnskap om historien til hjemstedet og mer kunnskap om familie og slektshistorie i lokalsamfunnet fører til økt stedstilhørighet. S.81 Hvor mye undervisningsopplegg har skolene i Nesbyen om lokalhistorie? Hvilken rolle har/tar skolene i forhold til tilhørighet i Nesbyen? - Hva identifiserer aktuell gruppe seg med i Nesbyen? - Hva savner aktuell gruppe i Nesbyen? Push/pull faktorer. Lokalhistorie i Norskopplæring?
Å høre til og bli hørt, Om ungdom og involvering i kommunal planlegging, Aina Landsverk Hagen, 2017	Medvirkning Kommunal planlegging Velvære Folkehelse	Stedstilhørighet handler om å kunne eller ville identifisere seg med steder eller en gruppe knyttet til steder, og er sterkt knyttet til selvforståelse og velvære.	

		God involvering av ungdom i kommunale utviklingsprosesser kan styrke stedstilhørighet gjennom mestring, læring, medbestemmelse, kvalitet og eierskap, men kan også være konfliktfylt. God involvering av ungdom kan påvirke fysisk utforming av steder og deres attraktivitet forutsatt at metoder, fagforståelser og organisatoriske strukturer utvikles. Det er få direkte effekter av lav eller dårlig involvering, annet enn medvirkningstretthet. Samtidig ser vi at utenforskap, utrygghet og fraflytting, samt manglende demokratiutvikling og folkehelse kan forsterkes ved lav involvering av ungdom.	
Bolyst og stedsattraktivitet – motiver for å flytte og bo i distriktene, NIBR, 2009	Arbeid Kommunikasjon Tjenestetilbud Fysisk nærmiljø Sosialt nærmiljø stedstilhørighet	Arbeidsmotivene Tilgjengelighet til ulike typer goder som butikk, forretninger, private og offentlige tjenestetilbud, kulturtilbud, kafeer, friluftsmuligheter Kommunikasjoner, avstander og reisetid, Fysisk nærmiljø med vekt på bebyggelse og strøk, god tilgang til frisk luft, lite støy, godt klima og trafikkvennlighet Sosialt nærmiljø knyttet til nettverk, naboskap og aksept Stedstilhørighet i form av eiendom, opplevelser, naturpreferanser og stedsidentitet Helserelaterte begrunnelser	

Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn, 2021	Integrering arbeidsinnvandring	Innvandrernes engasjement i lokalsamfunnet er den viktigste komponenten i integreringen	
Empirisk analyse av sammenhenger mellom innsats og resultater og effekter av lokale samfunnsutviklingstiltak, samfunnsøkonomisk analyse 2016	Arbeidsmarkedsregion Familie Lokalsamfunnets goder Effektmåling	Inntekt står sentralt når bosettingsavveiningen står mellom lokalsamfunn i ulike arbeidsmarkedsregioner, men når bosettingsvalg står mellom ulike lokalsamfunn i samme arbeidsmarkedsregion vektlegges familiære forhold og lokalsamfunnets goder langt mer. Skal det måles effekter er disse resultatindikatorene målbare og objektive: <u>Tilrettelegging for fysisk stedsutvikling:</u> Fysisk oppgradering av bygg og uterom Sysselsetting i lokal privat personrettet tjenesteyting Sysselsetting i lokal offentlig personrettet tjenesteyting Sysselsetting i lokalt reiseliv <u>Kultur- og fritidsaktiviteter:</u> Sysselsetting i næringer knyttet til sports- og fritidsaktiviteter Investeringer i byggeareal knyttet til kultursektoren <u>Profilering og omdømmebygging</u> Sysselsetting i reiselivsnæringen Brutto innenlandsk tilflytting <u>Grunnleggende tjenestetilbud</u> Investeringer i varehandelen	

		Investeringer i kunnskapsbasert tjenesteyting <u>Integrering</u> Innvandrerens deltagelse i arbeidslivet Effektindikatorer: Måler utviklingen i antall innbyggere eller deler av befolkningen. Utvikling i områdets samlede befolkning gir informasjon om stedets attraktivitet som bosted. Endringer i befolkningsutviklingen som samsvarer med tiltak indikerer at innsatsen påvirker området attraktivitet	
Pilotundersøkelse om livskvalitet i Hallingdal, SSB 2019	Livskvalitet Helse Trivsel Sosiale relasjoner Arbeidsforhold og arbeidsmiljø Økonomisk situasjon Bolig og bomiljø Samfunnsforhold Hverdag og fritid Utdanning Arbeid og inntekt	De eldste aldersgruppene kommer jevnt over godt ut på de fleste områdene Aldersgruppene 18-26 år, og 27-46 år kommer dårligst ut; psykisk helse, ensomhet, manglende tillit til andre, arbeidsforhold, økonomisk situasjon, Spørsmål til oss selv: Ble det laget en plan for regelmessig oppfølging av livskvalitet i Hallingdal? Har regionrådet etablert en base for utviklingsarbeid og samordning av relevante ressurser for økt livskvalitet i Hallingdal?	Personer med annen landbakgrunn (her innvandrere) scorer lavere på "tilhørighet til stedet man bor". 37% har sterk tilhørighet, mens 27% har svak tilhørighet. Gruppen 18-26 år scorer 56% høy, 12% lav. Gruppen 27-46 år scorer 53% høy, 18% lav. S.102 23% av innvandrerne deltar månedlig eller ofte i aktiviteter i klubb, forening eller organisasjon. 35% deltar aldri. Hvordan inkluderes innvandrere i lag/foreninger? S.107 Mangler tall for årsak flyttet til Hallingdal, tall for Nesbyen og Flå (arbeid, utdanning, familie, helse, bolig, sted/miljø). S.109 Generelt for Hallingdal flyttet 48% av

			innvandrere til Hallingdal for arbeid. 22% for familie. 27% for sted/miljø. S.110 Spørreundersøkelsen ble bare presentert på bokmål og nynorsk. Arbeidsgivere: Hvordan vi trives på jobb betyr mye for livskvaliteten s.33. 40% er fornøyd med jobben. Ingen store forskjeller i forhold til kjønn, men personer i alder 18-26 år er mindre tilfreds enn de andre aldersgruppene. Tilfredshet siger med alder. Det er flere kvinner som føler seg psykisk utmattet etter arbeid. Ellers er det flere som følger seg fysisk og psykisk utmattet etter arbeid i alderen 27-46 år, enn eldre aldersgrupper. Høy tilfredshet med livet, er også tilfreds med jobben. Hvilken rolle har/tar arbeidsgiver for trivsel på arbeidsplassen? Interreserer arbeidsgiver seg i arbeidstakers fritid? Informerer arbeidsgiver ny tilflyttende arbeidstakere om fritidstilbud i kommunen?
--	--	--	--

			Fadderordning?
Folkehelseundersøkelsen i Viken 2021 Funn på kommunenivå Funn for Hallingdal	Nærmiljøet og kommunen Helse Sosial støtte, ensomhet Helserelatert adferd Skader og fysisk miljø Livskvalitet Omsorgsarbeid Demografiske opplysninger	Tilgang på offentlig transport Trivsel i nærmiljøet Oppsummert kan det se ut til at svært mange av de sykdomsforebyggende og helsefremmende tiltakene i Viken særlig bør rettes inn mot de yngre aldersgruppene.	
Rapport om sammenstilling og vurdering av resultat og erfaringer fra bolystprogrammet	Møteplass Informasjon og veiledning Kultur og fritidstilbud Arbeidsplasser Omdømme Kompetanse Bolig Stedstilhørighet Infrastruktur og tilhørighet	Prosjektet mobiliserer mange Stedstilhørighet; bolig, kompetanse, informasjon/veiledning Få brukereffekter dokumentert	
MMS DFØ sin innbyggerundersøkelse	Tjenester Hvordan er det å bo her Tilhørighet	Innbyggernes tilhørighet har falt med 5 poeng siden 2010. 81 % oppgir at de regner med å bo i den samme kommunen tre år frem i tid. I Oslo har de mindre tilhørighet til der de bor enn i landet ellers.	Viktigheten av å få arbeid der de bor? Mulighet for å etablere egen næringsvirksomhet?

		12 indikatorer er målt. Innbyggerne er svært godt fornøyd med folkebibliotek og brannvesen, godt fornøyd med barnehage, fastlege, helsestasjon og videregående skoler, og delvis godt fornøyd med grunnskole, legevakt, sykehjem, helse- og omsorgstjenester i hjemmet, plan- og bygningskontoret og kommunens kollektivtransport. Alle indikatorer har fremgang, med unntak av grunnskole, barnehage og plan- og bygningskontoret.	
Å være ung i distrikts-Norge, kunnskapsoversikt i nyere norsk forskning om distriktsungdommer			